भारतम् लोकराष्ट्राणां मध्ये एकं उन्नस्तकं राष्ट्रम् भवति । भासा, रतम् इति द्वयोणां संयुक्तम् भवति भारतमिति पदम् । भासा इत्यस्य शोभा, कान्ति इति अर्थः । रतम् इति पदस्य सरलार्थम् 'युक्तं' इति भवति । यस्य शोभेन युक्तम् भवतीति भारतम् इति पदस्य सरलार्थः । प्रकृति विशेषतया अपि भारतम् अत्युत्तमम् भवति । उत्तरभागे हिमस्य क्रीडङ्क-णम् इति सुज्ञातम् हिमालयपर्वतं दक्षिणभागे लोकस्य आध्यात्मिकप्रकाशकेन्द्रः, श्री विवेकानन्दमहाशयं ध्यानार्थं उपविष्टं विवेकानन्दगिरि विशलमानं कन्याकुमारी, पश्चिम भागे, पूर्वभागे अत्युन्नता पर्वताः पश्चिमघट्टम् पूर्वघट्टम् च भारतस्य सीमातटाणां अलङ्कुर्वन्ति । लोकस्य समस्त रङ्गेष्वपि भारतम् खद्योतः इव विभाति

एतेषु अपि सर्वरङ्गेष्वपि ज्वलन्तः भारतस्य प्रभायाः यत् किमपि कारणम् अस्ति ? भारतस्य विभातयाः विद्यमानेषु आनेकानि कारणानि सन्ति । तेषु सर्वोत्कृष्टं भवति । भारतीय ज्ञान विज्ञान परम्पराः । भारतम् आर्षसंस्कार युक्तः राष्ट्रम् भवति । यः अस्माकं पूर्विकाः ज्ञान- विज्ञान संपन्नयो महर्षयः आसन् ।

भारतीय ज्ञान-विज्ञान परम्परयाः
अनेकानि सविशेषतानि सन्ति । भारतीय सभ्यता, भारतीय संस्कारः इत्यादयः तेषु प्रथमस्थानम् अलंकुर्वन्ति । भारतीयानां मध्ये विद्यमानानि (प्रेक्षण) वयम् प्रथमम् परिगण्यामः । यदा विदेशियाः भक्षण-वस्त्रादि सम्पादनार्थम् परस्परम् कलहादयः कृत्वा समयम् यापयन्ति तदा भारतीयाः साहोदर्यम्, सौहार्दम् आदिषु गुणेषु निमग्नाः परस्परं स्निह्यन्ति जीवनं कुर्वन्ति ।

अन्यैकं भवति भारतीय सभ्यता
सभायः साधु सभ्यः तस्य भावः भवति सभ्यतः । सभा नाम विभिन्न जातियानां मतावलंबिनां परस्परम् व्यवहर्तुं केन्द्रं । तस्य सभायाः सद्व्यवहारम् कृत्वा जनाः भवति सभ्याः तायो भावः भवति सभ्यताः । अस्माकं पितृपितामहप्रपितामहानां सभ्यताः भवति भारतीय सभ्यता । अहिंसा, धर्मं इत्यादिषु गुणेषु सुतराम् तात्पर्यम् प्रकटयन् ।

पुरातनकाले मानवाः पशुपक्षिण
इव वनेषु अटन्ति जीवन्ति स्म । गच्छति काले बहव प्रदेशे जनानां समूहाः समुत्पन्नाः । कथम् अन्येषु दुःखम् अजायत ते सुखम् प्रदाति, कथम्

अस्माकं पुत्रादय: अपि सन्मार्गं आगन्तुं शक्नुम: इति चिन्ता भारतीयाः अस्माकं पूर्विकानां मनसी सदा आसन् । ते अनेकानि परीक्षण निरीक्षणः कृतवन्तः । अन्ते सर्वानि स्वाधीनीकर्तुम् काचित नीति अवलंबनाय ते दृढनिश्चयं कुर्वन्ति । अस्मिन प्रकारे भारतीय संस्कृति जात । भारतीय संस्कृति सनातनी संस्कृति भवति इति सर्वेषाम् मतम् । भारतीय संस्कृत्याः अनेकानि वैशिष्ट्यानि सन्ति । कुटुम्बासूत्रणम्, चतुराश्रम संकल्पं, मोक्षप्राप्तये धर्मार्थपुरुषादीनाम् चतुरुपयोगनाम संकल्पं इत्यादि नैकानि वैशिष्ट्यानि सन्ति । अहिंसा, धर्म इत्यादि गुणेषु जनेषु उद्भोदकरणाद् अपि भारतीय संस्कृति शक्तवन्तः

"अहिंसैव भूतानां कार्यं श्रेयोनुशासनम्
वाक् चैव मधुरा श्लक्ष्णा प्रयोज्या धर्ममिच्छता"

इति ~~काचित् साहित्य~~ कृते मनुस्मृते: अंहिसानाम महत्वं उल्लिखितम । अंहिसा परमा शक्ति सा अपि परमं तपः इति कपिलाचार्य: सूचयति

इत्यथा "हिंसा लोकेन विद्वेषा
हिंसा धर्मक्षयावह ।

अहिंसा परमः शक्ति
अहिंसा परम तपः ॥"

महाभारते को वा धर्म इति सुतरं व्यास महाशय निर्दिष्टवान,

इत्यथा "धारणाद् धर्ममित्याहु
धर्मो धारयते प्रजा।
यः स्याद् धारणसंयुक्तं
सः धर्मेति निश्चय ॥"

येन प्रकारेण भारतीय ज्ञान विज्ञानपरम्पराया: प्रतिफलन फलकं भवति तत्काले श्रुत्यः ग्रन्थाः इति वयम जानीमः। तेषु ग्रन्थेषु तस्य परम्पराया: उल्लेखनं प्रदायाय अनेकानि महत्तराणि कर्माणि अस्मकं पूर्विकाः कृतवन्तः। विज्ञानस्य भाण्डागराः वेदाः, तस्य अन्तिम विभागं उपनिषदः, विविध पुराणइतिहास कृतयः अद्य उपलब्धं। भारतीय ज्ञान विज्ञान परम्परायः मकुटोदाहरणं कृत्वा तेषु ग्रन्थेषु अद्य न उपलब्धं चेत, अस्माकं स्थिति केन भवेत इति चिन्तनाय वयं न शक्तवन्तः।

अद्य प्रतिदिनम विकसितम भवति विश्व शास्त्र क्षेत्रं। यदा प्रपञ्चस्य विकासः तदा

अगण्डं वेगेन अद्य शास्त्रम् विकासम् प्राप्नुवन्ति।
अस्य शस्त्रप्रगतये अपि भारतस्यापि अति महत् योग-
दानं अस्ति । अद्य विद्यमानेषु चिकित्सा सम्प्रदायेषु
प्राचीनतमं भवति अस्माकं आयुर्वेद चिकित्सा
सम्प्रदायः । अनेकानां रोगाणां कारणम् , तेषां प्रतिरोद्धुं
औषधानां महान् विवरणं पुरातन भारतीय ग्रन्थे
विद्यन्ते । अद्य अनिर्वचनीयं विकासं प्रापयितुं
आधाव शास्त्रस्य मार्ग दर्शकः भगवान् कणादः आसीत् ।
सर्वमपि वस्तु भेत्तुं योग्यं भवति । यत् भेत्तुं
न योग्यम् ततः नाम भवति परमाणु इति
सः कथितवान् । कणादमार्गेण सञ्चार्य अद्य परमाणु
मपि अनेक अणवेषु भेत्तुं शक्यन्ति इति वयं अवगतम्।
अश्विनि प्रभृतयः नक्षत्रसमूहः अनेकानि
वर्षाणि पूर्वमेव अस्माकं आचार्यैः अवगताः आसन् ।
ग्रहादीनां आकारविषये तेषु अति महत् ज्ञानं आसन्
इति आर्यभटीयादि ग्रन्थानां वाचनेन वयं
शक्नुमः । वामदेवः, अत्रि इत्यादयाः महर्षयः प्राचीन भारतीय शस्त्र
शाखेः इति पादपस्य सुवर्णशिखरः आसन् । तेषां
अनन्तरकालिनाः भवन्ति आर्यभट्ट, ब्रह्मगुप्त , भास्करा
चार्य, वटश्शेरि परमेश्वर , वामदेव इत्यादयः

शास्त्रकारः । ते गणितशास्त्ररङ्गे अपि सुतराम् प्रसिद्धः
आसीत् । शून्यस्य आविष्कारः भवति शास्त्रस्य
अगणितम् प्रगतयः कारणं इति सर्वेषां मतम् ।
तदपि भारतीयाः कृताः ।

ज्ञानार्जनमेव मनुष्यः अन्य प्राणिभ्यः
विभक्तिं कुर्वन्ति । तदर्थं ते चतुरुपायाः स्वीकरणीयाः ।
प्रत्यक्षानुमितिउपमितिशब्दाः इति चतुरुपायाः ।
इन्द्रियाणां द्वारा लभ्यमानं ज्ञानं भवति प्रत्यक्षज्ञानं
अनुमितेः लभ्यमानं ज्ञानं अनुमितिज्ञानं , सदृशेन
लभ्यमानं ज्ञानं उपमितिज्ञानं , तथा वाक्द्वारा
लभ्यमानं ज्ञानं शब्दज्ञानं । इति चतुरुपु ज्ञानार्जन
मार्गेषु जगतः मध्ये भारतम् एकम् अद्भुतशक्ति
रूपेण एव परिगणनियाः ।

एतासां अनेक कारणानाम् कृते भारतम्
एकं उत्तमं राष्ट्रम् आसीद् । सर्वे भारतीयाः तयोः
पितुरार्जितं ज्ञानविज्ञान सुधा अनुसृत्यैव जीवनं
अकुर्वन्ति स्म । किन्तु विदेशीयानाम् आगमनेन
एषां गति प्रणतयः परिवर्तितं अभवत् । भारते विद्यमाना-
नि विभवानं स्वीकरणाय आगताः पश्चिमजनताः
महा स्वार्थी भवेत् । ते सर्वप्रकारेण भारतस्य

(Note: This page will be scanned to publish the article in schoolwiki. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).

नियंत्रणं स्वकरे निक्षिपयन्ति स्म । तस्माद् बुधा: भारतीय सुवस्वर संधरणाय अस्माकं वैमुख्यं । सौहार्दम्, इत्यादि सद्गुणान् विस्मृत्य वयं लोभाविष्कारेषु सञ्चारम् अरब्ध: । अस्माकं सांस्कारिक मूल्येषु महान् नाशम् संभवति । यद्यपि पाश्चात्यानां आगमनेन महान् नूतन आविष्कारा:, परिष्कारा: अत्र संभावयन्ति तथापि भारतीय संस्कृत्या: विघातनमेव तत्र कृतम् इति वयं निसन्देहं वक्तुं शक्नुम: । तस्मिन् स्थितौ अपि अंहिंसादय: भावेन साकं महात्मागान्धीमहोदय: कृतवन्त: सत्याग्रहादय: अस्माकं रक्षणं कृतम् । सुयस्तिरहितं ब्रिटिष्‌साम्राज्यमपि केवलं अहिंसा मार्गेण प्रतिरुध्य वयं शक्तवन्त: । एतेषु एकं दृष्टान्तस्य अवलोकनेन अपि वयं अस्माकं संस्कारस्य शक्तिं अवगन्तुं शक्नुम: । श्रीनारायण गुरु, सरदार वल्लभाई पटेल इत्यादया: महोदया: कृत प्रयत्नेषु अस्माकं नश्यमानस्य सांस्कारिक मूल्यस्य उन्नमनं वयं कृतम् ।

किन्तु अद्यापि समाजे असहिष्णुतादय: विघटकारिण: ~~अस्माकं~~ समाजे विद्यन्ति । तेषु फलेन अत्र प्रकृतिचूषणं, विविध युद्धा:, कलापा:, प्रकृति

64th Kerala School Kalolsavam, January 14 to 18, 2026, Thrissur

Item Code: 801 Participant Code: 063

विभवानां दुरुपयोगं इत्यादयः दुर्व्यवहाराः कृतवन्तः ।
लघुचेतसा मानवानां संस्कार उच्छाटन परम्पराः
एव अद्य सर्वत्र दरीदृश्यन्ते । एतत् वयम् परिवर्तनीयम
अस्माकं ज्ञान विज्ञान सम्पन्नाः पूर्विकानां विस्मृतेन
एकं जीवितुं कर्तुं वयं न शक्तवन्तः ।
अतः अस्माकं नष्टीभूतस्य
उत्साहस्य , ज्ञान-विज्ञान संस्कारेषु अस्माकं अभिमानस्य
च पुनर्जनिम वयम् अवश्यम् कुर्यामः । केवलं एक
वर्षेण , वर्षद्वयेण वा त्रयेण एतयोः पुनरार्जनं
पूर्ण रूपे वयं कर्तुं न शक्याम । किन्तु ऐक्येन
असाध्य यत्किमपि कार्यं अत्र न विद्यन्ते । अतः भारतीया
वयं संभूय भारतस्य अभिलक्षीकृत्यं प्रयताम चेत्,
वयं साधुतया अस्माकं राष्ट्रं लोकप्रथमस्थानेषु
नयितुं शक्याम । अस्य कृते 'लोकाः समस्ता
सुखिनो भवन्तु' इति अस्माकं पूर्विकानां आदर्शं
एकस्यापि हृदये संधार्य वयं एकीभूय प्रवर्तयाम ।
'उद्यमे नहि सिध्यन्ति कार्याणि न मनोरथैः' इतिवचनापि
न विस्मर्तुं चेत् अस्माकं स्वप्नं विशालमानां
स्वर्गसदृशं भारतम् शीघ्रवेगेन प्रत्यक्षपदं आनेयुः ।
सर्वेपि सुखमाशंस्य अहं विरमामि ।

(Note: This page will be scanned to publish the article in schoolwiki. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).